ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 15ης Ιουλίου 2015*

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Ευρωπαϊκές αγορές των σταθεροποιητών θερμότητας — Απόφαση διαπιστώνουσα δύο παραβάσεις του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ — Καθορισμός των τιμών, κατανομή των αγορών και ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών — Διάρκεια των παραβάσεων — Παραγραφή — Διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας — Εύλογη προθεσμία — Δικαιώματα άμυνας — Καταλογισμός των παραβάσεων — Παραβάσεις διαπραχθείσες από θυγατρικές, από σύμπραξη χωρίς ιδία νομική προσωπικότητα και από μια θυγατρική — Υπολογισμός του ποσού των προστίμων»

Στην υπόθεση T-47/10,

Akzo Nobel NV, με έδρα το Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες),

Akzo Nobel Chemicals GmbH, με έδρα το Düren (Γερμανία),

Akzo Nobel Chemicals BV, με έδρα το Amersfoort (Κάτω Χώρες),

Akcros Chemicals Ltd, με έδρα το Warwickshire (Ηνωμένο Βασίλειο),

εκπροσωπούμενες αρχικώς από τους C. Swaak και M. van der Woude, στη συνέχεια, από τους C. Swaak και R. Wesseling, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τους F. Ronkes Agerbeek και J. Bourke, στη συνέχεια, από τους F. Ronkes Agerbeek και P. Van Nuffel, επικουρούμενους από τον J. Holmes, barrister,

καθής,

με αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως C(2009) 8682 τελικό της Επιτροπής, της 11ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38589 — Σταθεροποιητές θερμότητας), ή, επικουρικώς, τη μείωση του ποσού των επιβληθέντων προστίμων,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Prek, πρόεδρο, I. Labucka (εισηγήτρια) και V. Kreuschitz, δικαστές,

γραμματέας: Σ. Σπυροπούλου, υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση [1]

Ιστορικό της διαφοράς

1 Η υπό κρίση υπόθεση αφορά την απόφαση C(2009) 8682 τελικό της Επιτροπής, της 11ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38589 — Σταθεροποιητές θερμότητας) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

2 Η διαφορά αφορά πλείονες οντότητες.

I – *Εμπλεκόμενες οντότητες*

A — *Όμιλος Akzo*

3 Κατόπιν της αγοράς της Nobel Industrier το 1993, την Akzo NV διαδέχθηκε η Akzo Nobel NV (στο εξής: Akzo Nobel), η επικεφαλής εταιρία ενός ομίλου εταιριών οι οποίες έχουν παρουσία και δραστηριοποιούνται σε ολόκληρο τον κόσμο (στο εξής, από κοινού: όμιλος Akzo).

4 Έως τις 19 Μαρτίου 1993, τις δραστηριότητες παραγωγής και πώλησης σταθεροποιητών θερμότητας του ομίλου Akzo ασκούσαν οι θυγατρικές που ανήκαν, εμμέσως, κατά ποσοστό 100 %, αφενός, στην Akzo, νυν Akzo Nobel, μέσω της Akzo Chemicals International BV, νυν Akzo Nobel Chemicals International BV, και, αφετέρου, στις εταιρείες Akzo Chemie GmbH και Akzo Chemicals GmbH, νυν Akzo Nobel Chemicals GmbH (στο εξής: Akzo GmbH), για τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, και στην Akzo Chemie Nederland BV και Akzo Chemicals Nederland BV, νυν Akzo Nobel Chemicals BV (στο εξής: Akzo BV), για τον τομέα ESBO/εστέρων.

B — *Σύμπραξη Akcros*

5 Στις 19 Μαρτίου 1993, η Akzo Chemicals International, θυγατρική ανήκουσα εξ ολοκλήρου στην Akzo και, στη συνέχεια, στην Akzo Nobel, συνήψε συμφωνία-πλαίσιο με τη Harrisons Chemicals (UK) Ltd, θυγατρική ανήκουσα εξ ολοκλήρου στη Harrisons & Crosfield plc, νυν Elementis plc, με σκοπό τη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων των αντιστοίχων ομίλων τους για δραστηριότητες ανάπτυξης, παραγωγής και εμπορίας ορισμένων χημικών προϊόντων, στα οποία συγκαταλέγονται οι σταθεροποιητές θερμότητας (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο του 1993).

6 Η συμφωνία-πλαίσιο του 1993 προέβλεπε τη μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού και προσωπικού του οικείου τομέα σε τέσσερις συμπράξεις, στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, το δε κεφάλαιο κάθε συμπράξεως και των υφιστάμενων εταιριών στη Γαλλία (Tinstab SA), την Ιταλία (Harcros Chemicals Italia SpA), την Ισπανία (Harcros Chemicals Iberia SA) και τη Δανία (Lankro Sandia ApS) έπρεπε να κατέχουν ισομερώς ο όμιλος Akzo Chemicals International, ήτοι ο όμιλος Akzo, και ο όμιλος Harrisons Chemicals (UK).

1 — Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

7 Στις 24 Μαρτίου 1993, η Akzo Chemicals International και η Harrisons Chemicals (UK) ανακοίνωσαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη συμφωνία-πλαίσιο του 1993, κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 395, σ. 1), όπως έχει διορθωθεί.

8 Με απόφαση της 29ης Απριλίου 1993, η Επιτροπή κήρυξε συμβατή με την κοινή αγορά τη συμφωνία-πλαίσιο του 1993 (στο εξής: απόφαση του 1993 επί της συγκεντρώσεως).

9 Κατ' εφαρμογή της συμφωνίας-πλαισίου του 1993, συστάθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο στις 28 Ιουνίου 1993 η σύμπραξη Akcros Chemicals (στο εξής: σύμπραξη Akcros) (βλ. αιτιολογική σκέψη 536 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

10 Κατά τη σύστασή της, η σύμπραξη Akcros ανήκε, ισομερώς, στην Pure Chemicals Ltd, εταιρία ανήκουσα εξ ολοκλήρου, αρχικώς, στην Akzo, νυν Akzo Nobel, και σε διαφορετικές εταιρείες, μεταξύ των οποίων, εσχάτως, στις Elementis UK Ltd και Elementis Services Ltd, οι οποίες περιλαμβάνονταν σε όμιλο επικεφαλής του οποίου ήταν η εταιρία Elementis plc (στο εξής, από κοινού: Elementis).

Γ — *Κοινή επιχείρηση Akcros*

11 Στις 15 Ιουλίου 1998, η Akzo Nobel συμφώνησε με την Elementis την αγορά, μέσω της ανήκουσας σε αυτήν κατά ποσοστό 100 % θυγατρικής της Pure Chemicals, μετοχών της Elementis για λογαριασμό της συμπράξεως Akcros, η οποία μετατράπηκε σε Akcros Chemical Ltd (στο εξής: Akcros) και της οποίας το συνολικό κεφάλαιο κατείχε, εμμέσως, η Akzo Nobel από τις 2 Οκτωβρίου 1998.

12 Στις 15 Μαρτίου 2007, η Akzo Nobel μεταβίβασε την Akcros στην GIL Investments.

II – *Διοικητική διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως*

Α — *Έναρξη της έρευνας της Επιτροπής*

13 Η έρευνα που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως διεξήχθη έπειτα από την υποβολή εκ μέρους της Chemtura, στις 26 Νοεμβρίου 2002, αιτήσεως απαλλαγής από το πρόστιμο, κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3) (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 79 και 80 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

14 Στις 30 Ιανουαρίου 2003, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2003) 85/4 βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), με την οποία διέταξε τον έλεγχο της Akzo Nobel Chemicals Ltd, της Akcros και των αντίστοιχων θυγατρικών τους προς αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων για ενδεχόμενες πρακτικές νοθεύουσες τον ανταγωνισμό (στο εξής: απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2003).

15 Στις 10 Φεβρουαρίου 2003, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2003) 559/4, επίσης βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, για την τροποποίηση της αποφάσεως της 30ής Ιανουαρίου 2003 (στο εξής, από κοινού: αποφάσεις περί ελέγχου).

16 Στις 12 και 13 Φεβρουαρίου 2003, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι, βάσει των αποφάσεων περί ελέγχου, στις εγκαταστάσεις της Akzo Nobel Chemicals και της Akcros που βρίσκονται στο Eccles, Manchester (Ηνωμένο Βασίλειο). Κατά τους ελέγχους αυτούς, οι υπάλληλοι της Επιτροπής έλαβαν αντίγραφα σημαντικού αριθμού εγγράφων. Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων αυτών, οι εκπρόσωποι

της Akzo Nobel Chemicals και της Akcros δήλωσαν στους υπαλλήλους της Επιτροπής ότι ορισμένα έγγραφα καλύπτονταν ενδεχομένως από το επαγγελματικό απόρρητο που προστατεύει τις επικοινωνίες με τους δικηγόρους (στο εξής: επίμαχα έγγραφα).

17 Κατά την εξέταση των επίμαχων εγγράφων ανέκυψε διαφωνία σχετικά με πέντε έγγραφα, τα οποία τελικά αποτέλεσαν αντικείμενο δύο ειδών μεταχειρίσεως. Συγκεκριμένα, οι υπάλληλοι της Επιτροπής δεν ήταν σε θέση να καταλήξουν επιτόπου σε οριστικό συμπέρασμα ως προς την προστασία της οποίας έπρεπε ενδεχομένως να τύχουν δύο έγγραφα. Ως εκ τούτου, έλαβαν αντίγραφα αυτών και τα τοποθέτησαν σε σφραγισμένο φάκελο, τον οποίο μετέφεραν μαζί τους μετά το πέρας του ελέγχου. Ως προς τρία άλλα αμφιλεγόμενα έγγραφα, ο υπεύθυνος για τον έλεγχο υπάλληλος της Επιτροπής έκρινε ότι δεν προστατεύονταν από επαγγελματικό απόρρητο και, κατά συνέπεια, έλαβε αντίγραφά τους και τα επισύναψε στον υπόλοιπο φάκελο, χωρίς να τα απομονώσει σε σφραγισμένο φάκελο.

18 Η διαφωνία αυτή αποτέλεσε έναυσμα μιας σημαντικής δικαστικής διαφοράς (στο εξής: ένδικη διαδικασία Akzo).

Β — *Ένδικη διαδικασία Akzo*

19 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 11 Απριλίου 2003, η Akzo Nobel Chemicals και η Akcros άσκησαν προσφυγή ζητώντας, κατ' ουσίαν, την ακύρωση της αποφάσεως C(2003) 559/4, της 10ης Φεβρουαρίου 2003, και, εφόσον κρινόταν σκόπιμο, της αποφάσεως της 30ής Ιανουαρίου 2003, με την οποία υποχρεώθηκαν οι εταιρείες αυτές και οι αντίστοιχες θυγατρικές τους να υποβληθούν στον επίμαχο έλεγχο (υπόθεση T-125/03, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής).

20 Στις 17 Απριλίου 2003, η Akzo Nobel Chemicals και η Akcros κατέθεσαν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με αίτημα, μεταξύ άλλων, την αναστολή εκτελέσεως των αποφάσεων περί ελέγχου (υπόθεση T-125/03 R, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής).

21 Στις 8 Μαΐου 2003, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2003) 1533 τελικό βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 (στο εξής: απόφαση της 8ης Μαΐου 2003), με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα των προσφευγουσών να τηρηθεί το απόρρητο των επίμαχων εγγράφων.

22 Στην απόφαση της 8ης Μαΐου 2003, η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα των Akzo Nobel Chemicals και Akcros να τους επιστραφούν τα επίμαχα έγγραφα και εξέφρασε την πρόθεσή της να ανοίξει τον σφραγισμένο φάκελο διευκρινίζοντας, εντούτοις, ότι δεν θα προέβαινε σε αυτό πριν από την εκπνοή της προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής κατά της προμνησθείσας αποφάσεως.

23 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 4 Ιουλίου 2003, η Akzo Nobel Chemicals και η Akcros άσκησαν προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της 8ης Μαΐου 2003 (υπόθεση T-253/03, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής).

24 Επιπλέον, κατέθεσαν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ζητώντας, μεταξύ άλλων, την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της 8ης Μαΐου 2003 (υπόθεση T-253/03 R, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής).

25 Με διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Οκτωβρίου 2003, απορρίφθηκε η αίτηση στην υπόθεση T-125/03 R, σχετικά με τις αποφάσεις περί ελέγχου, αλλά έγινε μερικώς δεκτή η αίτηση στην υπόθεση T-253/03 R, σχετικά με την προστασία του απορρήτου των επίμαχων εγγράφων (διάταξη της 30ής Οκτωβρίου 2003, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής, T-125/03 R και T-253/03 R, Συλλογή, EU:C:2003:287).

26 Η διάταξη αυτή ακυρώθηκε με διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2004, Επιτροπή κατά Akzo και Akcros [C-7/04 P (R), Συλλογή, EU:C:2004:566].

27 Με επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 2004, η Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου επέστρεψε στην Επιτροπή τον σφραγισμένο φάκελο που περιείχε δύο από τα επίμαχα έγγραφα (αιτιολογικές σκέψεις 84 έως 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

28 Με απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, η ασκηθείσα στην υπόθεση T-125/03 προσφυγή, κατά των αποφάσεων περί ελέγχου, απορρίφθηκε ως απαράδεκτη. Όσον αφορά την προσφυγή που ασκήθηκε στην υπόθεση T-253/03, σε σχέση με τα επίμαχα έγγραφα, αυτή απορρίφθηκε ως αβάσιμη, δεδομένου ότι, κατ' ουσίαν, η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε πλάνη καθόσον έκρινε ότι κανένα από τα επίμαχα έγγραφα δεν καλυπτόταν ουσιαστικά από την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών μεταξύ δικηγόρων και πελατών (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής, T-125/03 και T-253/03, Συλλογή, EU:T:2007:287, σκέψεις 57 και 184).

29 Με την απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής (C-550/07 P, Συλλογή, EU:C:2010:512), το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της προμνησθείσας στη σκέψη 28 ανωτέρω αποφάσεως Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής (EU:T:2007:287).

Γ — *Περάτωση της έρευνας της Επιτροπής*

30 Στις 8 Οκτωβρίου 2007 και κατ' επανάληψη εντός του 2008, η Επιτροπή απηύθυνε στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, βάσει του άρθρου 18 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1) (αιτιολογικές σκέψεις 91 και 92 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

31 Στις 17 Μαρτίου 2009, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων η οποία κοινοποιήθηκε σε πλείονες εταιρείες, μεταξύ των οποίων στην Akzo Nobel, στην Akzo GmbH, στην Akzo BV στην Akcros, και στις προσφεύγουσες, στις 18 Μαρτίου 2009 (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

32 Στις 11 Νοεμβρίου 2009, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

III – *Προσβαλλόμενη απόφαση*

33 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι ορισμένες επιχειρήσεις είχαν παραβεί το άρθρο 81 ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) καθότι συμμετείχαν σε δύο συνολικές συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές με αντικείμενο τη νόθευση του ανταγωνισμού, οι οποίες κάλυπταν το σύνολο του ΕΟΧ και αφορούσαν, αφενός, τον τομέα των σταθεροποιητών κασσιτέρου και, αφετέρου, τον τομέα του εποξυδωμένου σογιέλαιου και των εστέρων (στο εξής: τομέας ESBO/εστέρων).

34 Με την προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώθηκε η ύπαρξη δύο παραβάσεων που αφορούσαν δύο κατηγορίες σταθεροποιητών θερμότητας, οι οποίοι αποτελούν προϊόντα που προστίθενται στα προϊόντα με βάση το χλωριούχο πολυβινύλιο (PVC) για να βελτιώσουν τη θερμική τους αντίσταση (αιτιολογική σκέψη 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

35 Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθεμία από τις παραβάσεις αυτές συνίστατο στον καθορισμό των τιμών, την κατανομή των αγορών μέσω ποσοστώσεων πωλήσεων, την κατανομή της πελατείας και την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών σχετικών ιδίως με την πελατεία, την παραγωγή και τις πωλήσεις.

36 Η προσβαλλόμενη απόφαση ορίζει ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις συμμετείχαν στις παραβάσεις αυτές σε διάφορες περιόδους, κατά το χρονικό διάστημα από 24 Φεβρουαρίου 1987 έως 21 Μαρτίου 2000 για τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, και κατά το διάστημα από 11 Σεπτεμβρίου 1991 έως 26 Σεπτεμβρίου 2000 για τον τομέα των ESBO/εστέρων.

37 Η προσβαλλόμενη απόφαση απευθύνθηκε, όσον αφορά κάθε παράβαση, σε 20 εταιρείες, οι οποίες συμμετείχαν είτε άμεσα στις οικείες παραβάσεις, ή, δεδομένης της διαπιστωθείσας ευθύνης τους, ως μητρικές εταιρείες (αιτιολογική σκέψη 510 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Α — *Καταλογισμός των παραβάσεων στην προσβαλλόμενη απόφαση*

38 Στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνεται η ευθύνη των προσφευγουσών για τη συμμετοχή τους στην παράβαση σε σχέση με τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, από 24 Φεβρουαρίου 1987 έως 21 Μαρτίου 2000 όσον αφορά την Akzo Nobel, από 24 Φεβρουαρίου 1987 έως 28 Ιουνίου 1993 όσον αφορά την Akzo GmbH και από 28 Ιουνίου 1993 έως 21 Μαρτίου 2000 όσον αφορά την Akcros. Ομοίως, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνεται η ευθύνη των προσφευγουσών για τη συμμετοχή τους στην παράβαση σε σχέση με τον τομέα των ESBO/εστέρων, από 11 Σεπτεμβρίου 1991 έως 22 Μαρτίου 2000 όσον αφορά την Akzo Nobel, από 11 Σεπτεμβρίου 1991 έως 28 Ιουνίου 1993 όσον αφορά την Akzo BV και από 28 Ιουνίου 1993 έως 22 Μαρτίου 2000 όσον αφορά την Akcros.

39 Επομένως, στην προσβαλλόμενη απόφαση, διαπιστώθηκε η ευθύνη της Akzo Nobel, ως επικεφαλής εταιρίας ενός ομίλου εταιριών ορισμένες εκ των οποίων συμμετείχαν άμεσα στις παραβάσεις, για όλη την περίοδο παραβάσεως, ήτοι από 24 Φεβρουαρίου 1987 έως 22 Μαρτίου 2000.

40 Για την προ της 28ης Ιουνίου 1993 περίοδο (στο εξής: πρώτη περίοδος παραβάσεως), η Επιτροπή έκρινε ότι εταιρείες οι οποίες ανήκουν εμμέσως στην Akzo, νυν Akzo Nobel, είχαν συμμετάσχει άμεσα στις παραβάσεις, ήτοι η Akzo GmbH για την παράβαση σε σχέση με τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, και η Akzo BV για την παράβαση σε σχέση με τον τομέα των ESBO/εστέρων (αιτιολογικές σκέψεις 512 έως 519 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

41 Για την περίοδο μεταξύ 28 Ιουνίου 1993 και 2 Οκτωβρίου 1998 (στο εξής: δεύτερη περίοδος παραβάσεως), η Επιτροπή έκρινε ότι οι παραβάσεις είχαν διαπραχθεί από τη σύμπραξη Akcros (αιτιολογικές σκέψεις 563 και 564 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

42 Για την περίοδο από 2 Οκτωβρίου 1998 έως 21 Μαρτίου 2000 για τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, και από 2 Οκτωβρίου 1998 έως 22 Μαρτίου 2000 για τον τομέα των ESBO/εστέρων (στο εξής: τρίτη περίοδος παραβάσεως), η Επιτροπή έκρινε ότι οι παραβάσεις είχαν διαπραχθεί από την Akcros (αιτιολογικές σκέψεις 582 έως 587 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

43 Όσον αφορά τη δυνατότητά της να επιβάλει πρόστιμα στις προσφεύγουσες για τις παραβάσεις αυτές, η Επιτροπή απέρριψε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, τα επιχειρήματά τους, κατά τα οποία μπορούσε και όφειλε να έχει συνεχίσει την έρευνά της κατά τη διάρκεια των διαδικασιών που κινήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας Akzo. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή έκρινε ότι η δεκαετής προθεσμία παραγραφής του δικαιώματός της να επιβάλει πρόστιμα είχε ανασταλεί, erga omnes, συνεπεία της ένδικης διαδικασίας Akzo (αιτιολογικές σκέψεις 672 έως 682 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Β — *Επιβολή των προστίμων στην προσβαλλόμενη απόφαση*

44 Το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως προβλέπει τα εξής:

«Για την/(τις) παράβαση/εις στην αγορά των σταθεροποιητών κασσιτέρου […], επιβάλλονται τα εξής πρόστιμα:

1) Η Elementis plc, η Elementis Holdings Limited, η Elementis Services Limited, η [Akzo Nobel] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 875 200 ευρώ·

2) Η Elementis Holdings Limited, η Elementis Services Limited, η [Akzo Nobel] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 2 601 500 ευρώ·

3) Η Elementis Holdings Limited, η Elementis Services Limited και η [Akzo Nobel] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 4 546 300 ευρώ·

4) Η [Akzo Nobel], η [Akzo GmbH] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 1 580 000 ευρώ·

5) Η [Akzo Nobel] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 944 300 ευρώ·

6) Η [Akzo Nobel] και η [Akzo GmbH] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 9 820 000 ευρώ·

7) Η [Akzo Nobel] ευθύνεται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 1 432 700 ευρώ·

[…]

Για την/(τις) παράβαση/εις στην [αγορά των ESBO/εστέρων], επιβάλλονται τα εξής πρόστιμα:

18) Η Elementis plc, η Elementis Holdings Limited, η Elementis Services Limited, η [Akzo Nobel] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 1 115 200 ευρώ·

19) Η Elementis Holdings Limited, η Elementis Services Limited, η [Akzo Nobel] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 2 011 103 ευρώ·

20) Η Elementis Holdings Limited, η Elementis Services Limited και η [Akzo Nobel] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 7 116 697 ευρώ·

21) Η [Akzo Nobel], η [Akzo BV] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 2 033 000 ευρώ·

22) Η [Akzo Nobel] και η [Akcros] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 841 697 ευρώ·

23) Η [Akzo Nobel] και η [Akzo BV] ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρο για ποσό 3 467 000 ευρώ·

24) Η [Akzo Nobel] ευθύνεται για ποσό 2 215 303 ευρώ […]».

45 Για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, η Επιτροπή εφάρμοσε τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, σημείο α', του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006).

[παραλειπόμενα]

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

51 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 27 Ιανουαρίου 2010, οι προσφεύγουσες άσκησαν προσφυγή κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως.

52 Με έγγραφο της 29ης Ιουλίου 2011 προς τη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή επίστησε την προσοχή του Γενικού Δικαστηρίου στην επιρροή που ασκεί στην υπό κρίση υπόθεση η απόφαση ArcelorMittal Luxembourg κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά ArcelorMittal Luxembourg κ.λπ., σκέψη 48 ανωτέρω (EU:C:2011:190), κάτι που το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη του.

53 Στο προμνησθέν έγγραφο, αφενός, η Επιτροπή απέσυρε τα επικουρικώς προβληθέντα επιχειρήματα που αντλούνταν από την αναστολή της διαδικασίας κατά της Akzo Nobel, της Akzo GmbH και της Akzo BV και τα οποία εξετίθεντο στα σημεία 55 έως 65 του υπομνήματος αντικρούσεως και στα σημεία 27 έως 33 του υπομνήματος ανταπαντήσεως.

54 Αφετέρου, προς διευκρίνιση, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι ενέμενε στο επιχείρημά της που αντλούνταν από την αναστολή της διαδικασίας κατά της Akcros και στη συνολική της απάντηση επί του προβληθέντος λόγου περί παραβάσεων των κανόνων περί παραγραφής κατά των υπολοίπων προσφευγουσών συλλήβδην.

[παραλειπόμενα]

97 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις που τους έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 23ης Σεπτεμβρίου 2014.

98 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— επικουρικώς, να μειώσει το ποσό των προστίμων που τους επιβλήθηκαν·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

99 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

[παραλειπόμενα]

Σκεπτικό

102 Προς στήριξη της προσφυγής τους οι προσφεύγουσες προβάλλουν πέντε λόγους ακυρώσεως.

103 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από παραβάσεις των κανόνων περί παραγραφής. Ο δεύτερος λόγος αντλείται από παράβαση των αρχών της διοικητικής επιμέλειας και της εύλογης προθεσμίας. Ο τρίτος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Ο τέταρτος λόγος αντλείται από εσφαλμένο καταλογισμό των παραβάσεων και από εσφαλμένη επιβολή των προστίμων. Ο πέμπτος λόγος αντλείται από εσφαλμένο υπολογισμό του ποσού των προστίμων.

I – *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παραβάσεις των κανόνων περί παραγραφής*

104 Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβάσεις των κανόνων περί παραγραφής, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, αφενός, ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε πλέον να κινηθεί εναντίον τους όσον αφορά την πρώτη περίοδο παραβάσεως και, αφετέρου, ότι οι παραβάσεις έπαυσαν «το 1996/1997» ή, «το αργότερο», το 1997, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 25, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1/2003.

105 Επικουρικώς, οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι, σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 25, παράγραφος 5, του κανονισμού 1/2003, καθότι δεν απέδειξε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, την ύπαρξη των παραβάσεων κατά τα έτη 1999 και 2000.

106 Ως εκ τούτου, πρέπει να αξιολογηθούν τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβάσεις των κανόνων περί παραγραφής, όσον αφορά, πρώτον, την πρώτη περίοδο παραβάσεως και, δεύτερον, τη δεύτερη και την τρίτη περίοδο παραβάσεως.

A — *Επί της πρώτης περιόδου παραβάσεως*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

107 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι από την αιτιολογική σκέψη 512 και από το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφος 2, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι οι εταιρείες του ομίλου Akzo, ως προς τις οποίες η Επιτροπή διαπίστωσε ότι είχαν διαπράξει άμεσα την παράβαση κατά την πρώτη περίοδο παραβάσεως (ήτοι για τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, από 24 Φεβρουαρίου 1987 έως 28 Ιουνίου 1993, και για τον τομέα ESBO/εστέρων από 11 Σεπτεμβρίου 1991 έως 28 Ιουνίου 1993), δηλαδή η Akzo GmbH και η Akzo BV, έπαυσαν να συμμετέχουν στις παραβάσεις στις 28 Ιουνίου 1993.

108 Επομένως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή δεν μπορούσε πλέον να κινηθεί εναντίον της Akzo GmbH και της Akzo BV από τις 28 Ιουνίου 1998.

109 Κατά τις προσφεύγουσες, όμως, η πρώτη επίσημη ενέργεια στην οποία προέβη η Επιτροπή ως προς αυτές έλαβε χώρα στις 12 και 13 Φεβρουαρίου 2003.

110 Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν να στοιχειοθετηθεί καμία ευθύνη ως προς την Akzo GmbH και την Akzo BV.

111 Συνεπώς, θα έπρεπε να ακυρωθεί το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β, και παράγραφος 2, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως.

112 Για τους ίδιους λόγους, δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ευθύνη της Akzo Nobel, ως μητρικής εταιρίας των δύο αυτών εταιριών, για την πρώτη περίοδο παραβάσεως.

113 Ως εκ τούτου, θα έπρεπε να ακυρωθούν, τουλάχιστον μερικώς στο πλαίσιο των συγκεκριμένων επιχειρημάτων, τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν με το άρθρο 2, σημεία 4, 6, 21 και 23, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

114 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση απέδειξε ότι οι οντότητες του ομίλου Akzo συμμετείχαν στην παράβαση στον τομέα των σταθεροποιητών κασσιτέρου από το 1987 έως τον Μάρτιο του 2000, για τη δε παράβαση στον τομέα ESBO/ εστέρων από το 1991 έως τον Μάρτιο του 2000.

115 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 527 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή στηρίχθηκε στη διαπίστωση ότι, εάν μια επιχείρηση συμμετείχε σε παράβαση για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου απαρτίστηκε διαδοχικά από διάφορες νομικές οντότητες, η εν λόγω επιχείρηση δεν μπορεί να επικαλείται τους κανόνες περί παραγραφής σε συνάρτηση με τις εσωτερικές αυτές αναδιαρθρώσεις. Εάν συνέβαινε τούτο, οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν ευχερώς να αποφεύγουν την εφαρμογή των κανόνων περί παραγραφής μέσω μιας εσωτερικής αναδιάρθρωσης. Το άρθρο 81 ΕΚ και οι κανόνες περί παραγραφής του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003 εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις και όχι στις νομικές οντότητες που τις απαρτίζουν. Ως εκ τούτου, εάν τα νομικά πρόσωπα που συναποτελούν την επιχείρηση Akzo συμμετέχουν σε παράβαση, η προθεσμία παραγραφής αρχίζει να τρέχει μόνον από την ημέρα που παύουν οι παραβάσεις που διέπραξε η εν λόγω επιχείρηση.

116 Η Επιτροπή αναφέρει ότι οι πρώτες διερευνητικές πράξεις έλαβαν χώρα τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2003, με αποτέλεσμα την εκ νέου, επομένως, έναρξη της πενταετούς προθεσμίας παραγραφής, και ότι, ακολούθως, έλαβαν χώρα άλλες διερευνητικές πράξεις, γεγονός που συνεπάγεται ότι η πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε πράγματι εντός της πενταετούς προθεσμίας από την τελευταία διερευνητική πράξη.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

117 Στο πλαίσιο του πρώτου αυτού σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παράβαση του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 1/2003, οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι, από τις 28 Ιουνίου 1998, η Επιτροπή δεν μπορούσε πλέον να στραφεί κατά της Akzo GmbH και της Akzo BV ούτε να τους επιβάλει πρόστιμο από κοινού και εις ολόκληρον με την Akzo Nobel, ως μητρική εταιρία των εν λόγω εταιριών.

118 Συναφώς, πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 1/2003, η εξουσία της Επιτροπής όσον αφορά την επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις του άρθρου 81 ΕΚ υπόκειται σε πενταετή παραγραφή.

119 Η παράγραφος 2 του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003 διευκρινίζει ότι η προθεσμία παραγραφής αρχίζει από την ημέρα διαπράξεως της παραβάσεως, αλλά ότι, για τις διαρκείς ή τις κατ' εξακολούθηση παραβάσεις, η προθεσμία παραγραφής αρχίζει από την ημέρα παύσεως της παραβάσεως.

120 Στην παράγραφο 3, το άρθρο 25 του κανονισμού 1/2003 ορίζει ότι η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή προστίμων διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής η οποία αποβλέπει στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της παραβάσεως.

121 Εν προκειμένω, όμως, δεν αμφισβητείται ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε την ευθύνη τόσο της Akzo GmbH, για την παράβαση αναφορικά με τους σταθεροποιητές κασσιτέρου, όσο και της Akzo BV, για την παράβαση αναφορικά με τον τομέα ESBO/ εστέρων, μόνον έως την 28η Ιουνίου 1993 (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 512 και 513, καθώς και άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και παράγραφος 2, στοιχείο β′, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

122 Δεν αμφισβητείται επίσης ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η ευθύνη της Akzo Nobel διαπιστώθηκε, για τις παραβάσεις που διεπράχθησαν κατά την πρώτη περίοδο παραβάσεως, μόνον βάσει της παραβατικής συμπεριφοράς της Akzo GmbH για τους σταθεροποιητές κασσιτέρου και της Akzo BV για τον τομέα ESBO/εστέρων (βλ. αιτιολογική σκέψη 514 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

123 Δεν αμφισβητείται, εξάλλου, ότι οι πρώτες πράξεις της Επιτροπής που απέβλεπαν στη διερεύνηση ή τη δίωξη των παραβάσεων, σε σχέση τόσο με τους σταθεροποιητές κασσιτέρου όσο και με τον τομέα ESBO/εστέρων, διενεργήθηκαν μόλις στις αρχές του 2003.

124 Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι οι πρώτες πράξεις της Επιτροπής που απέβλεπαν στη διερεύνηση ή τη δίωξη των παραβάσεων, κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2203, σε σχέση τόσο με τους σταθεροποιητές κασσιτέρου όσο και με τον τομέα ESBO/εστέρων, διενεργήθηκαν μετά την εκπνοή, για την Akzo GmbH και την Akzo BV, της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 της διατάξεως αυτής.

125 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η συμπλήρωση της παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 25 του κανονισμού 1/2003 δεν έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη μιας παραβάσεως ούτε την παρεμπόδιση της Επιτροπής να διαπιστώσει, μέσω αποφάσεως, την ευθύνη για μια τέτοια παράβαση (βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2005, Sumitomo Chemical και Sumika Fine Chemicals κατά Επιτροπής, T-22/02 και T-23/02, Συλλογή, EU:T:2005:349, σκέψεις 60 έως 63), αλλά μόνον το ότι οι αποδέκτες αποφεύγουν τις διώξεις που αποσκοπούν στην επιβολή κυρώσεων (βλ., συναφώς, απόφαση της 27ης Ιουνίου 2012, Bolloré κατά Επιτροπής, T-372/10, Συλλογή, EU:T:2012:325, σκέψη 194).

126 Επιπλέον, από τη γραμματική και την τελολογική ερμηνεία του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003, καθώς και από το πλαίσιο στο οποίο αυτό εντάσσεται, προκύπτει ότι, ακριβώς όπως με τις ατομικές διαδικαστικές εγγυήσεις, ιδίως τα δικαιώματα άμυνας, και λόγω της υποχρεώσεως της Επιτροπής να κοινοποιεί τόσο την ανακοίνωση αιτιάσεων όσο και την απόφαση περί επιβολής τέτοιων κυρώσεων στο οικείο νομικό πρόσωπο (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-97/08 P, Συλλογή, EU:C:2009:536, σκέψεις 57 και 59), το ευεργέτημα της επελθούσας παραγραφής βάσει της παραγράφου 1 απολάβει και μπορεί να επικαλεστεί κάθε μεμονωμένο νομικό πρόσωπο οσάκις εκτίθεται στις διώξεις της Επιτροπής. Έχει δε ήδη αναγνωριστεί νομολογιακά ότι το γεγονός και μόνον ότι μια θυγατρική εταιρία ενός ομίλου εταιριών, υπό την έννοια της οικονομικής μονάδας, ωφελείται από την παρέλευση της προθεσμίας παραγραφής δεν έχει ως συνέπεια να τίθεται υπό αμφισβήτηση η ευθύνη της μητρικής εταιρίας και να παρακωλύονται οι διώξεις ως προς αυτήν (βλ., συναφώς, απόφαση Bolloré κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2012:325, σκέψεις 193 έως 196, η οποία επιβεβαιώθηκε σχετικώς από την απόφαση της 8ης Μαΐου 2014, Bolloré κατά Επιτροπής, C-414/12 P, EU:C:2014:301, σκέψη 109).

127 Η εκτίμηση αυτή δεν αναιρείται από τη χρήση, στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003, του όρου της επιχειρήσεως, υπό την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, καθόσον στο άρθρο αυτό προσδιορίζονται απλώς μόνον οι πράξεις που διακόπτουν την προθεσμία παραγραφής, καθώς και η έκταση των αποτελεσμάτων τους όσον αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων και των ενώσεων επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, τουτέστιν και για τα νομικά πρόσωπα που τις απαρτίζουν (βλ., συναφώς, απόφαση Bolloré κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2012:325, σκέψεις 198 επ.).

128 Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, η Akzo GmbH και η Akzo BV, παρότι παρέμειναν πλήρη μέλη του ομίλου Akzo, μπορούσαν νομίμως να προβάλλουν, σε αντίθεση με την Akzo Nobel, την παρέλευση της προθεσμίας παραγραφής ως προς αυτές.

129 Συνεπώς, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1/2003, πρέπει να γίνουν δεκτές οι αιτιάσεις που προβάλλουν οι προσφεύγουσες και να ακυρωθεί το άρθρο 2, σημεία 4, 6, 21 και 23, της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον με αυτό επιβλήθηκαν πρόστιμα στην Akzo GmbH και στην Akzo BV όσον αφορά την πρώτη περίοδο παραβάσεως, αλλά να απορριφθούν κατά τα λοιπά.

[παραλειπόμενα]

II – *Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως ο οποίος αντλείται από παράβαση των αρχών της διοικητικής επιμέλειας και της εύλογης προθεσμίας [παραλειπόμενα]*

B — *Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως καθόσον προβάλλεται με σκοπό την μεταρρύθμιση της προσβαλλομένης αποφάσεως*

319 Στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παράβαση των αρχών της διοικητικής επιμέλειας και της εύλογης προθεσμίας, οι προσφεύγουσες ζητούν, επικουρικώς, τη μεταρρύθμιση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι τη μείωση του ποσού των προστίμων που τους επιβλήθηκαν.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

320 Οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι, ακόμα και στην περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι οι παραβιάσεις των αρχών της διοικητικής επιμέλειας και της εύλογης προθεσμίας δεν έθιξαν τα δικαιώματά τους άμυνας, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατόν να επιφέρει ο λόγος αυτός τη συνολική ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο θα έπρεπε να λάβει υπόψη τις εν λόγω παραβιάσεις και να μειώσει αισθητά, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, το ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν ή τουλάχιστον να τα μειώσει κατά 1 %, όπως ακριβώς έπραξε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση για όλες τις λοιπές επιχειρήσεις.

321 Υποστηρίζουν, συναφώς, ότι, δεδομένου ότι δεν τους χορηγήθηκε μείωση κατά 1 %, κατά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η Επιτροπή τους επέβαλε προφανώς κυρώσεις, κατά τρόπο που εισάγει διακρίσεις, επειδή προέβαλαν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας Akzo, γεγονός που αντίκειται στην αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και αποθαρρύνει τις εμπλεκόμενες σε άλλες υποθέσεις επιχειρήσεις να προβάλλουν επίσης τα δικαιώματά τους.

322 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι εφαρμοσθείσες μειώσεις αποτέλεσαν αντισταθμιστικό μέτρο για τις λοιπές επιχειρήσεις που έπρεπε να αναμείνουν την περάτωση της ένδικης διαδικασίας Akzo και οι οποίες βρίσκονταν σε διαφορετική κατάσταση από εκείνη των προσφευγουσών, καθόσον οι τελευταίες είχαν προκαλέσει την ένδικη διαδικασία Akzo. Επιπλέον, από πρακτικής απόψεως, δεν ήταν προδήλως εύλογο να σχηματιστεί η εντύπωση ότι το γεγονός της μη χορηγήσεως κατ' εξαίρεση μειώσεως ποσοστού 1 % επί του ποσού της κυρώσεως που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες εν προκειμένω θα αποθάρρυνε ενδεχομένως άλλες προσφεύγουσες, ευρισκόμενες στην ίδια κατάσταση, να ασκήσουν τα δικαιώματά τους σε άλλες υποθέσεις.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

323 Στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβίαση των αρχών της διοικητικής επιμέλειας και της εύλογης προθεσμίας, οι προσφεύγουσες ζητούν, επικουρικώς, τη μεταρρύθμιση της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή τη μείωση του ποσού των προστίμων που τους επιβλήθηκαν.

324 Ως προς τούτο, πρέπει να υπομνησθεί ότι, ελλείψει προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας λόγω της διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, τυχόν παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου μείωση του ποσού των επιβληθέντων προστίμων κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του (απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2014, AC-Treuhand κατά Επιτροπής, T-27/10, Συλλογή, υπό αναίρεση, EU:T:2014:59, σκέψη 278).

325 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν αμφισβητεί την υπέρμετρα μεγάλη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, καθότι αυτή η ίδια μείωσε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, το ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν σε όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, εξαιρουμένων των προσφευγουσών.

326 Προς δικαιολόγηση της διαφορετικής αυτής μεταχειρίσεως, η Επιτροπή προβάλλει ότι οι αντικειμενικώς συγκρίσιμες περιπτώσεις διαφέρουν, καθότι, αντιθέτως προς τις άλλες επιχειρήσεις, οι προσφεύγουσες ήταν αυτές που προκάλεσαν την ένδικη διαδικασία Akzo.

327 Η δικαιολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

328 Πράγματι, ανεξαρτήτως του κατά πόσον οι λοιπές επιχειρήσεις αποθαρρύνθηκαν να προβάλλουν δικαστικώς τα δικαιώματά τους ενόσω εμπλέκονταν σε έρευνα της Επιτροπής για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, αποδεικνύεται ότι η επιχειρηματολογία της Επιτροπής δεν συνάδει προς την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

329 Κατά συνέπεια, έχοντας χορηγήσει σε όλες τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις μείωση του ποσού των επιβληθέντων προστίμων λόγω της διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, αλλά όχι στις προσφεύγουσες λόγω και μόνον της ένδικης διαδικασίας Akzo, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 771 και 772 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέδωσε την εν λόγω απόφαση κατά τρόπο που συνιστά αδικαιολόγητη άνιση μεταχείριση.

330 Ως εκ τούτου, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι το ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες πρέπει να μειωθεί κατά 1 %.

331 Συνεπώς, το συνολικό ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν με το άρθρο 2, σημεία 1 έως 7 και 18 έως 24, ήτοι 40,6 εκατομμύρια ευρώ για την Akzo Nobel και 12,002 εκατομμύρια ευρώ για την Akcros, μειώνεται σε 40,194 εκατομμύρια ευρώ για την Akzo Nobel και σε 11,881980 εκατομμύρια ευρώ για την Akcros.

[παραλειπόμενα]

Επί των δικαστικών εξόδων

449 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

450 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο έκανε μερικώς δεκτά τα αιτήματα των προσφευγουσών.

451 Συνεπώς και λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, η Επιτροπή πρέπει να φέρει τα δύο πέμπτα των εξόδων των προσφευγουσών και τα τρία πέμπτα των δικών της εξόδων. Ως προς τις προσφεύγουσες, αυτές φέρουν τα τρία πέμπτα των εξόδων τους και τα δύο πέμπτα των εξόδων της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει το άρθρο 2, σημεία 4, 6, 21 και 23, της αποφάσεως C(2009) 8682 τελικό της Επιτροπής, της 11ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38589 — Σταθεροποιητές θερμότητας), κατά το μέτρο που επέβαλε πρόστιμα στην Akzo Nobel Chemicals GmbH και στην Akzo Nobel Chemicals BV.

2) Το τελικό ποσό των προστίμων, τα οποία επιβλήθηκαν με το άρθρο 2, σημεία 1 έως 7 και 18 έως 24, της αποφάσεως C(2009) 8682 τελικό, μειώνεται σε 40,194 εκατομμύρια ευρώ για την Akzo Nobel NV και σε 11,881980 εκατομμύρια ευρώ για την Akcros Chemicals Ltd.

3) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

4) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δύο πέμπτα των δικαστικών εξόδων της Akzo Nobel, της Akzo Nobel Chemicals GmbH, της Akzo Nobel Chemicals BV και της Akcros Chemicals και τα τρία πέμπτα των δικών της δικαστικών εξόδων. Η Akzo Nobel, η Akzo Nobel Chemicals GmbH, η Akzo Nobel Chemicals BV και η Akcros Chemicals φέρουν τα τρία πέμπτα των δικαστικών εξόδων τους και τα δύο πέμπτα των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής.

Prek Labucka Kreuschitz

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουλίου 2015.

(υπογραφές)